

کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ و کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲؛ (مشابهتها و پیامدها)

۱۳ مهر ۱۳۹۳ ساعت ۱۱:۳۱

جامعه ایرانی بار دیگر قربانی مطامع استعماری کشورهای سلطه‌جوی بیگانه شده بود. سلطه‌جویی کشورهای خارجی در ایران سابقه کمی نداشته با این حال هیچ‌گاه کسی به‌یاد نداشت تا این اندازه که پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ رخ داد، حاکمیت داوطلبانه و خودخواسته حمایت و سلطه بیگانگان را جهت تثبیت موقعیت خود و البته در راستای تضییع حقوق و منافع مردم کشور بر خود پذیرا شده و در جبهه‌ای واحد با بیگانگان سلطه‌جو در برابر جامعه ایرانی و منافع و خواسته‌های آنان در شئون و سطوح مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی موضع بگیرد. مهم‌ترین اهداف و پیامدهای کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ طی یک دهه آتی حکومت محمدرضاپهلوی را می‌توان به شرح زیر صورت‌بندی کرد:

کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ به نوعی تداومی کننده کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ شد. در این رخدادها تأسفات مشابهتهای متعددی وجود دارد. هر دو این کودتاها، به حیأت هر چند نیم‌بند و کم‌فروغ نظام مشروطه در ایران پایان داد؛ در شکل‌گیری و مجرا ساختن هر دو این رخدادها دولت انگلستان نقش تعیین‌کننده و درجه‌اولی ایفا کرد؛ هر دو این کودتاها در راستای حاکم ساختن روش استبدادی و خودکامانه حکومت صورت‌عملی به‌خود گرفته در هر دو این حوادث موضوع تحکیم و تثبیت منافع نامشروع بریتانیا در مناطق نفتی ایران از اهمیت قابل‌توجهی برخوردار بود؛ هر دو این کودتاها به‌دستاویز جلوگیری از نفوذ کمونیسم در ایران به مورد اجرا گذارده شد؛ و نهایتاً اینکه کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ برای تمام کسانی که واقعه تأسفات بار و بسیار بدفرجام کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ را در حافظه تاریخی خود داشتند، بار دیگر خاطره عدم مشروعیت سلسله پهلوی و نقش قاطعی را که قدرتهای سلطه‌جوی خارجی در تکوین و شکل‌گیری آن ایفا کرده بودند، زنده ساخت.

جامعه ایرانی بار دیگر قربانی مطامع استعماری کشورهای سلطه‌جوی بیگانه شده بود. سلطه‌جویی کشورهای خارجی در ایران سابقه کمی نداشته با این حال هیچ‌گاه کسی به‌یاد نداشت تا این اندازه که پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ رخ داد، حاکمیت داوطلبانه و خودخواسته حمایت و سلطه بیگانگان را جهت تثبیت موقعیت خود و البته در راستای تضییع حقوق و منافع مردم کشور بر خود پذیرا شده و در جبهه‌ای واحد با بیگانگان سلطه‌جو در برابر جامعه ایرانی و منافع و خواسته‌های آنان در شئون و سطوح مختلف سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی موضع بگیرد. مهم‌ترین اهداف و پیامدهای کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ طی یک

دهه آتی حکومت محمدرضا پهلوی را می‌توان به شرح زیر صورت‌بندی کرد: ۱. کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ در نقض صریح حق حاکمیت ملی ایرانیان و در راستای از میان برداشتن همان نظام ناقص و نیم‌بند مشروطه صورت عملی به خود گرفته و به تبع آن مشروطیت‌زدایی و نقض قانون اساسی و متمم آن با شتاب و گستاخی بیشتر و عیان‌تری رخ نمود. ۲. همچنان که دلخواه حامیان خارجی حکومت کودتا بود، مخالفان و منتقدان سیاسی و مذهبی و کسانی که فعالیت سیاسی مسالمت‌آمیز در چارچوب قانون اساسی مشروطیت را حق قانونی خود می‌دانستند به سرعت سرکوب و از میان برداشته شدند و بالاخص دستاویز مبارزه با کمونیسم و گروه‌های سیاسی وابسته به سیاست شوروی در ایران باعث شد تا افراد و گروه‌های سیاسی و مذهبی حامی حقوق و منافع مردم ایران به گونه‌ای جدی‌تر و حساب‌شده‌تر از عرصه سیاسی و اجتماعی کشور منزوی شده و کنار گذاشته شوند. ۳. کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا حد زیادی حاصل و برآیند شکل‌گیری نظم نوین جهانی و آغاز جنگ سرد میان دو بلوک شرق و غرب بود و این خود البته باعث شد، حامیان و مجریان خارجی کودتا (انگلستان و آمریکا) در راستای اهداف و منافع بزرگتر، حساس‌تر و بدون اغماض‌تر خود در مقابله با اردوگاه شرق (تحت رهبری روسیه شوروی که مرزهای آبی و خاکی بسیار گسترده‌ای با ایران داشت) پروسه سلطه روزافزون خود بر شئون مختلف کشور را با بی‌اعتنایی بیشتری به حقوق و مصالح جامعه ایرانی دنبال کنند. ۴. و بنابراین ایران به زودی در ردیف مهم‌ترین قلمروهای اقماری آمریکا و جهان غرب در مقابله با شوروی قرار گرفت. ۵. در این برهه هیچگاه حاکمیت پهلوی نشان نداد که به منافع ملت ایران و سرنوشت کشور در چارچوب مشروطیت و حق حاکمیت ملی علاقه‌مند است و تقریباً تمام سیاست‌گذاریها و برنامه‌های داخلی و خارجی آن در پیوند با خواستها و علایق سلطه‌جویان بیگانه (آمریکا و سپس انگلستان) صورت عملی به خود گرفت. ۶. و نهایتاً این که به رغم تمام اعمال فشارها، سرکوبگریها و طرح‌های ریز و کلان دیگری که حاکمیت با حمایت و هدایت حامیان خارجی خود برای نقض حقوق مردم ایران در راستای دکتترین جدید سیاست غرب در کشور و منطقه به مورد اجرا گذارد، شواهد و قراین موجود حکایت از آن داشت که کمتر از یک دهه پس از کوتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ عصر جدید و در عین حال تعیین‌کننده‌تری از مبارزه و مقابله ملت ایران با استبداد داخلی (با تمام انگاره‌ها و نمادهای سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی آن) و سلطه‌جویان خارجی در حال شکل‌گیری و سر برآوردن است.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۰۲۰/۱-کودتای-سوم-اسفند-۱۲۹۹-۲۸-مرداد-۱۳۳۲-مسابهتها-۱۳۳۲-مرداد-۲۸-۱۲۹۹-اسفند-سوم-کودتای-۱-۲۰۲۰>